

DEVENTER ENERGIE ST(R)OOMT OP!
STRATEGISCH MEERJARENPLAN
DEVENTER ENERGIE
2017 - 2020

1. INLEIDING

In 2012 is door particulieren de coöperatieve vereniging Deventer Energie (DE) opgericht met als doel een stimulans te geven aan duurzaam energiegebruik in Deventer én lokaal groene energie op te wekken. Nu, vier jaren later, staan we op een kruispunt en zullen we keuzes moeten maken in welke richting onze vereniging zich het beste verder kan ontwikkelen en welke strategie daarvoor nodig is. Daarover gaat dit strategisch meerjarenplan.

Tot nu toe

De opbouw van DE heeft de nodige tijd en energie gevergd van de initiatiefnemers en 'trekkers' van het eerste uur. Zij hebben veel werk verzet om leden te werven, om invulling te geven aan de bureaufunctie, het energieloket en de website en om DE herkenbaar te maken en te promoten. Zij hebben informatiebijeenkomsten georganiseerd, acties op touw gezet op het gebied van collectieve zonnepanelen, energiebesparing en verduurzaming van woningen en, mede door hun inzet, zijn aan de periferie van Deventer twee windmolens verrezen waarvan DE – dankzij de participatie van onze leden - voor 25% mede eigenaar is geworden. Ook is een groot coöperatief zonne-energieproject, Zonneroos, ontwikkeld waarin particulieren zonnepanelen kunnen "leasen". Op die manier heeft DE inmiddels een zichtbare plek verworven op de energiemarkt in Deventer en worden we door burgers, overheden en organisaties herkend en erkend als een duurzame energiepartner.

Er is dus al veel bereikt en daarmee is met succes de basis gelegd voor de verdere uitbouw van DE op zowel organisatorisch, financieel als projectmatig gebied. Dat motiveert en stimuleert bestuur en leden om door te gaan op de ingeslagen weg. Maar, min of meer gestart vanuit ideële overwegingen, staan we nu ook voor keuzes. Beperken we onze ambities tot kleinschalige projecten met een sterke nadruk op sociale cohesie en een bureau dat grotendeels steunt op vrijwilligers, of willen we doorgroeien naar een krachtige, zelfstandige en professionele organisatie met projecten en activiteiten die substantieel bijdragen aan de duurzaamheid van Deventer?

Naar een professionele en zakelijke aanpak

We willen als DE in ieder geval geen eendagsvlieg zijn. Onze ambities reiken verder dan dat. We willen op het gebied van duurzame energie van blijvende betekenis zijn voor Deventer en daarmee gelijktijdig een actieve, lokale bijdrage leveren aan het bereiken van de nationale energiedoelstellingen. De vele kansen en mogelijkheden die zich voordoen kunnen door DE alleen benut worden als we er tijd in slagen om door te groeien en continuïteit te creëren in onze inspanningen. Dat bereiken we door vergroting van onze capaciteit en slagvaardigheid, professionalisering, ondernemerschap en een zakelijkere aanpak. Tegelijkertijd willen we ook ons karakter als een vereniging met gemotiveerde en actief betrokken leden behouden en versterken. Deze dubbele uitdaging willen we de komende jaren aangaan!

Op grond van deze keuze willen wij onze coöperatieve vereniging verder ontwikkelen. Daarom hebben we onze doelstellingen geconcretiseerd en hebben we nagedacht over de wijze waarop we onze ambities kunnen realiseren en financieren. Het voorliggende (concept-)strategisch plan is daarvan de neerslag.

Vaststellingsprocedure

Het bestuur legt dit concept plan *ter bespreking* voor aan de ALV op 8 december 2016. Het bestuur nodigt de leden nadrukkelijk uit hierop te reageren en hun aanvullingen en suggesties in te brengen. Aan de ALV wordt *niet* voorgesteld het plan formeel goed te keuren. Hier zijn twee redenen voor:

- a) dit strategisch plan is ambitieus, maar over enkele randvoorwaarden voor die hoge ambitie zal pas in voorjaar 2017 duidelijkheid ontstaan;
- b) de ALV in december 2016 biedt onze leden pas de eerste gelegenheid hun inbreng te leveren. Dat is te weinig als opmaat naar actieve betrokkenheid.

Kortom, het bestuur ziet dit concept als een levend document dat in de komende maanden kan worden verbeterd en bijgeschaafd op basis van externe ontwikkelingen en de inbreng en ervaringen van onze werkgroepen en actieve leden. De bedoeling is om het plan in juni 2017 opnieuw, maar dan ter vaststelling, aan de ALV voor te leggen. Samen brengen we zo onze duurzame doelstelling een stap dichterbij!

2. OVER ONS

Missie

Deventer Energie maakt Deventer duurzamer. Samen met leden en partners stimuleren wij zowel de besparing op fossiele brandstof in woningen als de lokale productie van groene energie om de uitstoot van CO² te beperken.

Visie

Met energiebesparing en lokaal opgewekte energie uit duurzame bronnen zoals de zon en de wind, wordt Deventer een schone, milieuvriendelijke en leefbare gemeente zonder veel CO² uitstoot.

2.1 Waarom een Energiecoöperatie?

Het antwoord op deze vraag is simpel: CO² uitstoot, klimaatverandering, het opraken van fossiele energiebronnen, de afhankelijkheid van energie import uit instabiele landen: het zijn allemaal maatschappelijke vraagstukken die aan de orde zijn. Steeds meer burgers in Deventer willen niet wachten op overheidsmaatregelen die het tij moeten keren, maar willen zelf actief bijdragen aan oplossingen voor het energievraagstuk. Zij kiezen ervoor om zelf of samen met anderen een push te geven aan de CO² vermindering. De gemeente Deventer heeft als beleid om in 2030 energieneutraal zijn, maar laat initiatieven daartoe over aan burgercollectieven en marktpartijen. DE speelt daar op in en biedt burgers bij uitstek de gelegenheid om samen duurzame energiekansen te benutten, sociale waarde te creëren en de lokale economie van Deventer te stimuleren.

2.2 Kernwaarden en Eigenschappen

Om samenhang en sturing te geven aan zowel de organisatie als de activiteiten van DE hanteren we de volgende *kernwaarden*. We willen *coöperatief* zijn, een vereniging dus waarbij leden invloed hebben op de beslissingen die worden genomen binnen de organisatie, we willen *duurzaam* zijn, *lokaal betrokken*, *inspirerend*, *transparant* en *betrouwbaar* en tot slot staan we voor *kwaliteit en continuïteit*: wij willen werken aan het creëren van langdurige relaties!

In de praktijk gaat het vooral om de *eigenschappen* van mensen of groepen die we in ons werk belangrijk vinden bij zowel het nemen van beslissingen als bij de uitvoering daarvan.

In onderstaande tabel hebben we deze eigenschappen voor de verschillende actoren benoemd.

Gewenste eigenschappen Bureau & Werkgroepen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Maatschappelijk betrokken zijn en weten wat er lokaal leeft 2. Altijd in het belang van leden werken 3. Kennis hebben van mogelijkheden voor energiebesparing en subsidie 4. Opzetten van realistische en haalbare projecten 5. Professioneel en doelgericht zijn in aanpak	Gewenste eigenschappen Leden: <ol style="list-style-type: none"> 1. Verwachtingen aangeven/inbreng leveren 2. Lidmaatschap DE uitstralen 3. Draagvlak tonen 4. Actief bijdragen aan en deelnemen in duurzame projecten
Gewenste eigenschappen Bestuur: <ol style="list-style-type: none"> 1. Missie en visie uitstralen 2. Onderhouden/uitbreiden relatienetwerk 3. Faciliterend opereren 4. Sturen op kwaliteit, prijs en tijd van DE projecten	Gewenste eigenschappen Partners: <ol style="list-style-type: none"> 1. Toegevoegde duurzame waarde creëren 2. Betrouwbaar zijn 3. Duurzaam opereren 4. Goede prijs/kwaliteit verhouding

Bureaupersoneel en werkgroep leden

Bureaupersoneel, werkgroep leden en energie-/wooncoaches zorgen er samen voor dat aan DE vorm en inhoud wordt gegeven. Zij werken ondernemend en doelgericht. Hun inzet, creativiteit, professionaliteit en integriteit zorgen ervoor dat zaken tot een goed einde worden gebracht, waardoor de leden en de buitenwereld vertrouwen hebben in ons en in onze projecten.

Leden

De leden van DE dragen een gedeelde overtuiging. Zij maken naar elkaar en naar het bestuur duidelijk wat hun verwachtingen zijn. Zij zijn de ambassadeurs van DE en dat is voor het (voort)bestaan van DE van groot belang. Onze leden zijn zich er dus van bewust dat hun uitstraling en medewerking van betekenis is voor het succes van DE. Ook is het van belang dat leden als 'klant' zoveel als mogelijk participeren in DE projecten. Ook dat creëert de nodige 'spin off'.

Bestuur

Het bestuur is hét voorbeeld van een DE ambassadeur en heeft als taak om missie en visie uit te dragen en daarmee het netwerk te vergroten. Voor alle activiteiten let het bestuur op tijd, kosten, rendement, planning en kwaliteit.

Op basis van de kernwaarden en eigenschappen willen wij onze organisatie de komende jaren verder ontwikkelen en uitbouwen. Zij bieden tevens een hulpmiddel om periodiek te toetsen of we nog op de goede weg zitten.

2.3 Wat willen we de komende jaren bereiken?

Het totale huishoudelijke energiegebruik in Deventer bedraagt circa 100 miljoen kWh en 45 miljoen m³ gas per jaar (cijfers 2015) . Vier jaar eerder was het gebruik nog respectievelijk 8% (elektriciteit) en 10 % (gas) hoger. In deze periode is de eigen opwek van duurzame stroom echter toegenomen van 0,7 naar ruim 6 miljoen kWh, met name door de plaatsing van zonnepanelen.

Onze ambitie is dat in 2020 het energiegebruik door huishoudens in Deventer met nog eens 10% (10 miljoen kWh en 4,5 miljoen m³ gas) is afgenomen door de verduurzaming van woningen, installaties en apparatuur. Veel van onze initiatieven zullen de komende jaren hierop zijn gericht. Daarnaast streven we ernaar dat ruim 20% van de elektriciteitsbehoefte van huishoudens wordt opgewekt door lokale, bronnen zoals zon en wind. Met onze initiatieven willen we dus bereiken dat in 2020 20 - 25 miljoen kWh duurzaam in Deventer wordt opgewekt.

2.4 Hoe willen we dat doen?

Om onze doelstellingen te realiseren staat ons het volgende te doen:

- Vergroting van de lokale betrokkenheid en het draagvlak voor onze missie bij de bewoners van de gemeente Deventer;
- Groei van het aantal leden van DE;
- Het creëren van een professionele organisatie;
- Het uitvoeren van gerichte wervingsacties t.b.v. de verduurzaming van woningen;
- Het zelf genereren van duurzame energie door coöperatieve zon en windprojecten e.d.;
- Bevordering van de samenwerking tussen partners en lokale (markt)partijen bij het ontwikkelen en uitvoeren van duurzame energieprojecten;
- Gebruik maken van financiële ondersteuningsmogelijkheden van de centrale en lokale overheid.

In de volgende hoofdstukken gaan wij hier verder op in.

3. WERKTERREINEN VAN DEVENTER ENERGIE

3.1 Beleidskader

In 2016 is door het klimaatakkoord van Parijs een nieuw momentum voor duurzaamheid en het belang van de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen ontstaan. Eerder heeft Nederland via het Energieakkoord al een belangrijke stap gezet op weg naar een schonere toekomst. In dit akkoord hebben ruim veertig organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen, zich aan duurzame groei verbonden. Kern van het akkoord zijn breed gedragen afspraken over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Via belastingwetgeving heeft de Nederlandse overheid ondertussen een aantal interessante regelingen beschikbaar gesteld waar wij als coöperatie de komende jaren ook gebruik van kunnen en zullen maken voor het realiseren van duurzame energieprojecten.

De ontwikkeling van nieuwe duurzame projecten zal blijven plaatsvinden langs de reeds eerder vastgestelde werkterreinen van DE te weten:

1. Besparing en optimalisatie van energiegebruik;
2. Het lokaal produceren van duurzame energie
3. Het leveren van duurzame energie.

Voor de komende jaren heeft onze coöperatie binnen deze kerngebieden reeds een aantal nieuwe projecten in de steigers staan waarbij gebruik is gemaakt van de regelingen uit het Nederlandse energieakkoord.

3.2 Besparing en Optimalisatie

Deventer Woningabonnement

Op het gebied van besparing en optimalisatie is onze coöperatie reeds op meerdere gebieden actief. Zo is in 2014 in Deventer de eerste fase van start gegaan van het Woningabonnement. Particuliere woningeigenaren krijgen de mogelijkheid een woningabonnement af te sluiten op energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Uitgangspunt daarbij is dat de maandelijkse lasten - voor energie en voor het abonnement samen - bij aanvang van het woningabonnement gelijk zijn aan de energielasten net vóór aanvang van het abonnement. Het abonnementsgeld blijft tijdens de looptijd gelijk. De maatregelen en de looptijd worden zó gekozen, dat ze binnen de looptijd worden terugverdiend door de aanbieder van het abonnement. De aanbieder bestaat uit een combinatie van aannemers, installateurs en energieadviseurs.

De eerste fase van het Woningabonnement is uitgevoerd in 2015/2016 binnen het Blok voor Blok-project Deventer Energieke Verbinding. Aan deze fase hebben 20 huishoudens meegedaan waarmee een abonnement is afgesloten.

DE is nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het Deventer Woningabonnement en wil ook in de toekomstige fases van dit project blijven participeren. We hebben daartoe een principe overeenstemming bereikt met WDW-ESCo Hold. De afspraak daarbij is dat het DE bureau zowel een frontoffice als een backoffice functie gaat vervullen, waarbij wij de klantcontacten verzorgen en na afloop van het investeringsprogramma de resultaten bij individuele huishoudens monitoren. Het is de bedoeling dat aan een tweede fase ongeveer 200 woningeigenaren en aan een derde fase ongeveer 1.000 woningeigenaren gaan deelnemen. De kosten van onze ondersteuning zullen uit de projectinkomsten van het Woningabonnement worden betaald.

DE Energie-/woonloket

Onder de naam "DE Energie-/woonloket" zullen wij ons actief richten op besparing en optimalisatie. Onze aanpak bestaat uit het (inter-)actief benaderen, motiveren en ondersteunen van eigenaar-bewoners in de gemeente Deventer, op basis van een portfolio van integrale woningverbetering-opties voor:

- a. energiebesparing/-verduurzaming,
- b. extra energie comfort,
- c. extra wooncomfort.

Deze opties steunen op het aanbod van gekwalificeerde partijen en zijn desgewenst stapsgewijs te realiseren. Onze aanpak zal worden uitgevoerd in een permanente werkstructuur met een mix van professionals en vrijwilligers, waarbij centrale en decentrale fysieke informatie en wervingsfaciliteiten over de gehele gemeente worden gespreid. Met een online- en offlinebenadering zullen eigenaren/bewoners door middel van een uitgebreide marketing-/communicatie- en activiteitenkalender gestimuleerd worden om hun woning duurzaam te verbeteren.

De focus in onze aanpak ligt op integrale verbeteropties van woningen in de gemeente Deventer. Hierbinnen worden drie proposities onderscheiden:

1. 'Label-B renovatie', gericht op het realiseren van een hedendaags niveau van energie-efficiëntie en energiegemak, zodanig dat deze maatregelen geen belemmering vormen in een vervolgfase naar energieneutraliteit;
2. 'Deventer Woningabonnement': gericht op het realiseren van alle besparings- en duurzame energiemaatregelen die middels lagere energielasten kunnen worden 'terugverdiend', in combinatie met prestatiegaranties en financiering door derden.
3. 'Energie neutraal renoveren': gericht op het realiseren van een 'nul-op-de-meter' woningkwaliteit.

Deze drie proposities lenen zich voor individueel maatwerk waardoor ze kunnen aansluiten op overige woonwensen van eigenaars/bewoners. De proposities kunnen ook worden verrijkt met maatregelen nabij de woning zoals lokale energieopwekking door deelname in een zonneroosproject. Het DE Energie-/Woonloket wordt de komende jaren financieel ondersteund door de provincie Overijssel en de gemeente Deventer. Onze voorgenomen aanpak heeft bovendien vertrouwen gewekt bij het ministerie van Binnenlandse Zaken/VNG, waardoor we een goede kans maken op extra middelen.

3.3 Het Lokaal Produceren van Duurzame Energie

Onze coöperatie heeft een tweetal projecten ontwikkeld waarbij duurzame energie lokaal wordt geproduceerd. Het betreft het *Windpark Kloosterlanden* (gerealiseerd in 2015) en het *Zonneroosproject* op het Sallcon dak (realisatie 1e fase eind 2016). Ook in de komende jaren willen we nieuwe projecten op het gebied van wind en zonenergie gaan opzetten. De randvoorwaarden hierbij zijn dat deze projecten een rendabele opzet kennen en juridisch gezien geen consequenties hebben voor de andere activiteiten van onze coöperatie.

Voor elk afzonderlijk te realiseren project zal worden onderzocht of de betreffende activiteit als regulier onderdeel in onze organisatiestructuur kan worden opgenomen of als een aparte entiteit (bijvoorbeeld als BV) moet worden ondergebracht. Voor ieder nieuw project zal vooraf een businesscase worden ontwikkeld waaruit de (financiële) haalbaarheid en de bijdrage aan onze doelstellingen duidelijk naar voren komen. De investeringen voor deze nieuwe projecten komen voor rekening van de deelnemende leden, samenwerkingspartners, externe leningen en van overheidswege verleende (project)subsidies. Nieuwe projecten zullen voor goedkeuring aan de Algemene Ledenvergadering worden voorgelegd.

Doelstellingen

Onze ambitie is om in de periode 2017 – 2020 (of kort daarna) de volgende productiedoelstellingen te realiseren:

- 3 extra windmolens in Deventer met een totale capaciteit van minimaal 9 MW;
- 5 zonneroosprojecten met een totale capaciteit van 1,5 MW.

Uitbreiding Windenergie

Voor de plaatsing van de 3 extra windmolens zal nauwe samenwerking worden gezocht met de gemeente Deventer. Bij de samenstelling van de duurzaamheidsagenda heeft de wethouder toegezegd om in 2016 het draagvlak voor de plaatsing van extra windmolens te onderzoeken. Indien de uitkomst van dit onderzoek positief is, wil DE het voortouw gaan nemen in de ontwikkeling van dit project. De basisgedachte is om dit op dezelfde wijze en in principe met dezelfde partner (Raedthuys) als bij de ontwikkeling van windpark Kloosterlanden te doen. Het streven is om bij de plaatsing van nieuwe windmolens een groter eigendomsrecht te verkrijgen.

De ontwikkeling van dit project zal in nauwe samenwerking met de gemeente Deventer en met de buurtbewoners en bedrijven moeten plaatsvinden. De insteek is hierbij dat bedrijven en burgers zo min mogelijk last hebben van en zoveel mogelijk baat hebben bij de nieuwe windmolens.

Financiering van het project zal zoveel mogelijk met eigen middelen (ledenparticipaties) worden geregeld in combinatie met bankfinanciering. Een tijdsplanning voor dit project kan op dit moment nog niet worden aangegeven aangezien de uitkomst van het draagvlakonderzoek van de gemeente van grote invloed is op de plaatsing van nieuwe windmolens in Deventer.

Uitbreiding Zonenergie

Er zijn in Deventer al veel bewoners die zelf duurzame energie opwekken via zonnepanelen op het dak van hun huis. DE zal initiatieven van burgers hiertoe zoveel mogelijk blijven stimuleren, o.a. door informatievoorziening.

Onder het Energieakkoord komen leden van coöperaties en Verenigingen van Eigenaren in aanmerking voor een vrijstelling van de energiebelasting voor gezamenlijk opgewekte hernieuwbare energie. Deze regeling geldt voor kleinverbruikers die samen eigenaar zijn van een productie-installatie en die in de postcoderoos van deze productie-installatie wonen. Wij benutten deze regeling voor onze Zonneroos-projecten.

Voor inwoners van de gemeente Deventer die niet zelf zonnepanelen op hun dak kunnen of willen plaatsen ontwikkelt DE coöperatieve zonneroosprojecten op daken van grote gebouwen. Inwoners die binnen een bepaalde postcoderoos wonen kunnen – onder bepaalde voorwaarden – hieraan deelnemen. Op deze manier kunnen zij zichzelf voorzien van duurzame energie en tegelijkertijd een economisch voordeel behalen. DE heeft in 2016 de businesscase voor een eerste zonneroosproject uitgewerkt. De eerste 250 zonnepanelen zullen eind 2016 op het dak van Sallcon worden geplaatst.

Het is de ambitie van DE om in de komende jaren nog vier van dergelijke zonneroosprojecten op daklocaties in de gemeente Deventer te ontwikkelen. De mogelijkheden hiertoe zijn groot. Op het bedrijventerrein in Deventer bevindt zich bijvoorbeeld een groot aantal bedrijven met platte daken die geschikt zijn voor de plaatsing van zonnepanelen.

3.4 Het leveren van Duurzame Energie

Ook de komende jaren willen we duurzame en liefst lokaal geproduceerde energie blijven leveren aan onze leden. Het is hierbij onze insteek om de huidige samenwerking met Pure Energie te continueren. Dit betekent dat DE haar rol als wederverkoper van duurzame energie zal voortzetten. Gezien de complexe regelgeving heeft DE niet de ambitie om een zelfstandige leverancier met een eigen leveringsvergunning te worden.

Met gerichte informatie en publiciteitsacties zullen we proberen het aantal klanten waaraan DE duurzame energie levert te vergroten.

3.5 Potentiële Duurzame Energie-Opwekprojecten

Zonder hieraan direct concrete doelstellingen te verbinden willen we ons de komende jaren ook richten op het uitvoeren van onderzoek naar andere mogelijkheden van duurzame energie opwekking zoals waterkracht en aardwarmte. Zo is er op initiatief van DE door de gemeente een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van waterturbines in de IJssel en de Schipbeek.

Adviesbureau Witteveen & Bos is in samenwerking met DE en ENnatuurlijk gestart met een onderzoek naar het opzetten van een grootschalig open warmtenet dat verwarmd wordt met meerdere duurzame energiebronnen. Hierbij wordt de mogelijkheid van diepe geothermie als één van de warmtebronnen onderzocht.

DE is bij beide onderzoeksinitiatieven nauw betrokken.

4. Informatie, promotie en marketing.

Het is van groot belang dat DE gekend en erkend wordt door de Deventer samenleving en een zo breed en groot mogelijke achterban vertegenwoordigt. Lokale betrokkenheid en draagvlak zijn dé succesfactoren voor het goed (laten) functioneren van onze coöperatie en het realiseren van onze ambities. Hoe meer leden, des te groter de potentiële slagkracht van onze coöperatie!

Echter, de markt waarin DE opereert is een weinig afgebakende, heterogene markt die bestaat uit particulieren die diffuus verspreid over de stad wonen. Het is daarom noodzakelijk om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de specifieke wensen en behoeften van groepen bewoners voordat tot gerichte marketingactiviteiten kan worden overgegaan.

4.1 Informatieverstrekking

Vanuit de Energie/woonloketfunctie verstrekken wij algemene informatie over duurzaamheid en besparing en optimalisatie. Ons kantoor op de Nieuwe Markt 23 te Deventer zal twee dagdelen per week geopend zijn voor bewoners als een 'fysiek' loket', vormgegeven als een bescheiden showroom. Daarnaast is voor burgers een gesprek op basis van een telefonische afspraak mogelijk. Hierbij worden laagdrempelige diensten aangeboden, zoals een analyse van de energierekening, advies over energielevering, informatie over het voorlopige energielabel, advies over de Zonkaart en doorverwijzing naar 'preferred suppliers' van enkelvoudige besparingsmaatregelen en zon-PV.

Via de ons ter beschikking staande communicatiemiddelen, zoals internet, advertenties in lokale kranten, direct mail en sociale media zullen we ons actief inspannen om de naamsbekendheid van DE te vergroten.

Daarnaast zullen wij gedegen wijk- en doelgroepenanalyses uitvoeren om kansrijke buurten en straten met veel verbeterpotenties te kunnen selecteren voor actieve benadering van bewoners. We zullen in deze woonwijken een laagdrempelig 'fysiek' loket gaan organiseren met een tweemaandelijkse spreekuur. Onze voorkeur gaat hierbij uit naar samenwerking met de elf wijkwinkels in Deventer, maar zo nodig doen we dit zelfstandig.

Verder zullen wij ons gaan presenteren op bewonersbijeenkomsten en openbare evenementen, workshops en netwerkbijeenkomsten gaan organiseren met als exclusief doel bewoners over te halen tot energiebesparing/duurzaamheid en een binding met DE aan te gaan.

Bij al deze informatie-, promotie- en marketinguitingen ligt het accent op:

- Onze missie, visie en doelstellingen;
- De lokale betrokkenheid van DE;
- Onze diensten en producten.

4.2 Positionering van DE

Een deel van onze huidige leden is in eerste instantie lid geworden uit ideële overwegingen, zoals sympathie voor de doelstellingen en het concept van de lokale energiecoöperatie. Vervolgens zijn leden geworven die deelnemen aan onze zon- en windprojecten, en/of via de coöperatie klant werden van Raedhuys-Pure Energie. Zowel duurzaamheidsoverwegingen als financiële motieven spelen voor hen een rol. Onze leden kunnen meedelen in de opbrengsten die met de realisatie van energieprojecten worden behaald. Dat kan ook een belangrijk motief zijn om 'mee te doen'.

Om door te groeien naar een grotere coöperatie van 300 leden en 500 lid/klanten in 2020 dient daarom bij veel mensen interesse te worden gewekt voor het aanbod van de coöperatie: *ons producten- en dienstenpakket*. We moeten dus zorgen dat dit aanbod *aantrekkelijk* is en *zichtbaar* wordt.

De aantrekkelijkheid van DE is vooral gelegen in de 'one shop, one stop' gedachte. DE vervult namelijk verschillende rollen voor haar leden:

DE is een coöperatie van en voor haar leden, die

- contact en (onderlinge) samenwerking stimuleert;
- opkomt voor de belangen van haar leden;
- informatie en advies geeft over energiebesparing en verduurzaming van woningen en gebouwen.

DE is een **serviceorganisatie**, die

- kennis en ervaring rondom duurzame energieopwekking en energiebesparing bundelt, ontsluit en beschikbaar stelt aan haar leden en aan Deventer burgers;
- ontzorgt, bijvoorbeeld via de gezamenlijke inkoop van zonnepanelen of zonneboilers waarbij wordt geprobeerd financieel voordeel te behalen voor de leden;
- gebruik maakt van lokale kracht en samenwerking met andere partijen om (commercieel haalbare) energieoplossingen voor haar leden te creëren.

DE is een **projectbureau**, dat

- coöperatieve duurzame energieprojecten organiseert en realiseert;
- samenwerkt met specialisten en duurzame energiebedrijven om een uitgebalanceerd duurzaam energieaanbod te kunnen garanderen;
- haar opbrengsten deelt met haar leden en zo mogelijk herinvesteert in nieuwe duurzame en lokale projecten.

Om onze ambities waar te kunnen maken dienen deze rollen, diensten en producten van DE alom bekend te zijn en daarom actief te worden uitgedragen door bestuur en DE bureau, maar vooral ook door de leden zelf.

5. ORGANISATIE

Onze algemene organisatiedoelstelling is om in 2020 'het gezicht' te zijn van duurzame energie in Deventer met minimaal 300 leden en 500 lid/klanten. Willen we dat realiseren, dan zullen we fors moeten investeren in professionalisering, want het zijn uiteindelijk de *handelingen* en de *herkenbaarheid* van onze coöperatie waarop de Deventer samenleving ons zal beoordelen en waarderen.

Voor professionalisering gelden de volgende randvoorwaarden:

- Voldoende bureaucapaciteit;
- Actieve leden;
- Voldoende beschikbaarheid van geld en middelen;
- Structuur en eenheid bij de uitvoering van al onze activiteiten;
- Snelheid en slagkracht bij het nemen van acties;

Daarnaast zullen we moeten toewerken naar *herkenbaarheid*. Of het nu gaat om onze (wervings-) campagnes, voorlichting, e-mails of projectuitvoering: een heldere, eenduidige communicatie met een duidelijke identiteit is daarbij van groot belang. Logo, huisstijl, maar ook huisvesting maken daar deel van uit.

5.1 Organisatiestructuur

In de afgelopen 4 jaren hebben we de organisatiestructuur voor DE neergezet en daarbij in eerste instantie gekozen voor een klein, uitvoerend bureau met betaalde, parttime medewerkers en een bestuur dat zelf veel uitvoerende taken verrichtte. Ter ondersteuning van het bureau zijn daarna meerdere werk- en projectgroepen, bemand door vrijwilligers, in het leven geroepen. Alleen de werkgroep Marketing & Communicatie (M&C) is daarvan op dit moment nog actief.

Marketing en Communicatie

M&C verzorgt onze promotie, publicaties, berichtgeving en communicatie en zal dat ook in de nabij toekomst blijven doen. Om het contact met de meer jeugdige bewoners van Deventer te versterken, zal deze werkgroep vanaf 2017 meer aandacht gaan besteden aan de mogelijkheden van social media.

Bureauorganisatie en Bezetting

Voor de verdere ontwikkeling van onze coöperatie, met de daaraan gekoppelde marketing-, promotie- en projectactiviteiten, is een professioneel apparaat nodig dat beschikt over voldoende capaciteit, kennis en competenties om de ambities van DE waar te maken. Daarom is het de bedoeling om vanaf 2017 de betaalde bureaucapaciteit uit te breiden naar in totaal 1,5 fte. De bezetting hiervan zal bestaan uit parttimers waarbij de volgende functies worden ingevuld: een directeur, een marketing medewerker, een project bureau medewerker en administratieve ondersteuning. De financiële consequenties daarvan zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

Energie-/wooncoaches

Daarnaast zullen we de kracht en capaciteit van onze coöperatie vergroten met een pool van circa 15 vrijwilligers, die zich als energie-/wooncoach gaan bezighouden met de drie kerntaken van DE. Deze energie-/wooncoaches zullen deelnemen in het "DE Energie-/woonloket" waarbij zij in de wijken van en dorpen rondom Deventer bewoners gaan mobiliseren voor het uitvoeren van energiebesparingsactiviteiten. De energie-/wooncoaches zullen worden opgeleid en aangestuurd door het DE bureau. Voor deze mensen zal een (gedeeltelijke) vrijwilligersvergoeding beschikbaar worden gesteld.

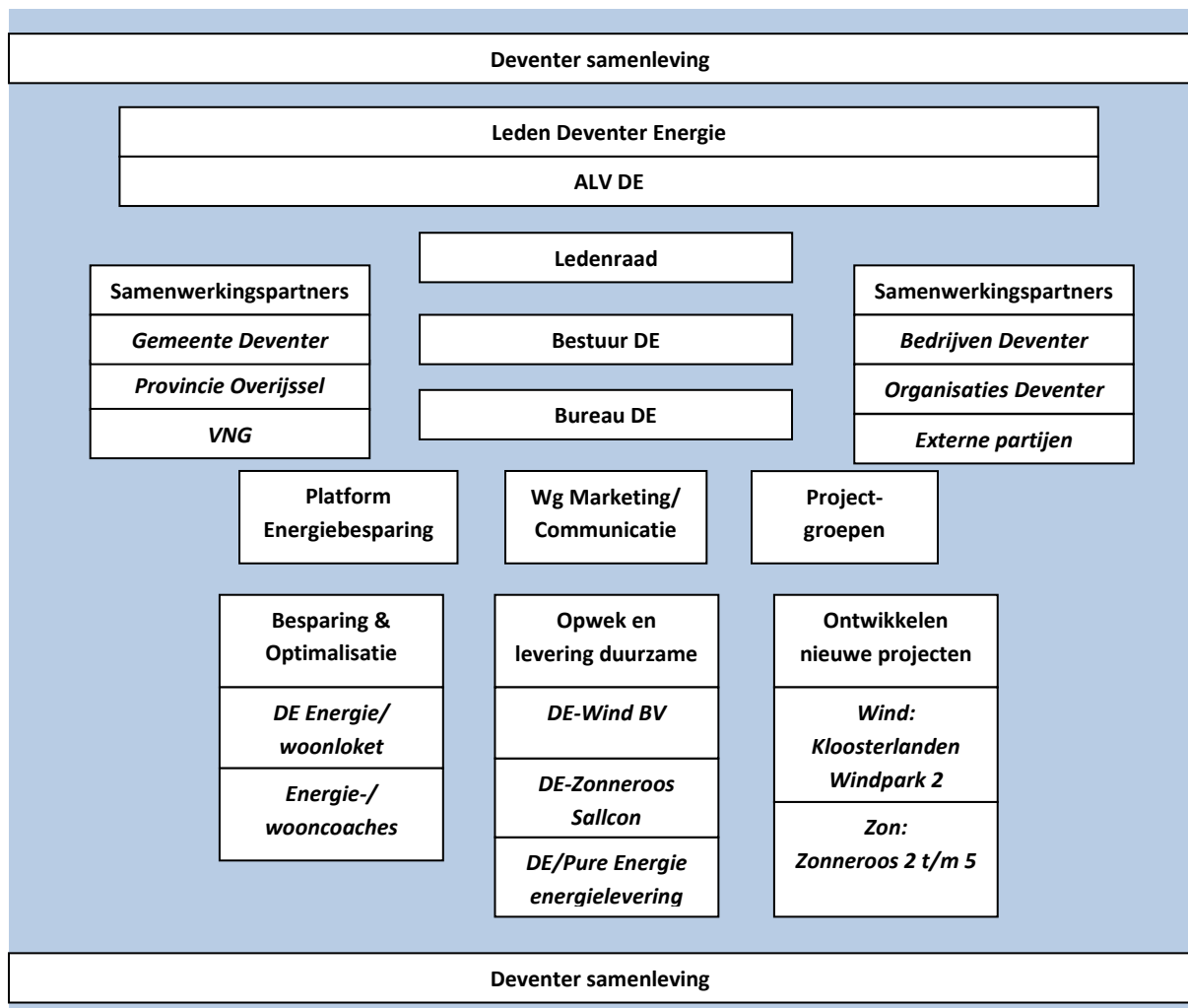
ALV en Ledenraad

De Algemene Ledenvergadering (ALV) is het hoogste orgaan van onze coöperatie en besluit uiteindelijk welke richting DE opgaat. De ALV kiest het bestuur en beslist over het beleid, de projecten en de activiteiten van onze coöperatie.

Om het contact met onze leden te versterken zal er een aparte ledenraad worden opgericht, bestaande uit 8 tot 10 personen, waarmee het bestuur één maal per kwartaal zal overleggen.

De toekomstige organisatiestructuur wordt hieronder weergegeven.

Organisatiestructuur DE

6. FINANCIËN

Het financieel beheer van onze coöperatie vergt een zorgvuldige afweging van de geformuleerde doelstellingen enerzijds en de beschikbare middelen anderzijds. DE kent in principe geen winstdoelstelling, maar is wel gericht op continuïteit. Het realiseren van een beperkt positief exploitatiesaldo is hierdoor naar de mening van het bestuur noodzakelijk.

Dit positieve exploitatiesaldo is in de periode 2017 - 2020 vooral van belang voor de opbouw van een voldoende buffer van liquide middelen. Door de inbreng van een aantal leden is in het jaar 2016 een liquiditeitsfonds gevuld met bijna € 30.000. Dit fonds is aangegaan voor een periode van 5 jaar. Dientengevolge streeft DE naar een positief exploitatiesaldo van ongeveer € 6.000 per jaar over deze periode t/m 2020.

DE streeft er tevens naar alleen structurele uitgaven te verrichten als er ook structurele inkomsten beschikbaar zijn. Tegenover flexibele inkomsten staan dan in principe alleen flexibele uitgaven. In de beginperiode van DE is door de Gemeente Deventer een exploitatiesubsidie beschikbaar gesteld voor de opbouw van de organisatie. De uitdaging bestaat voor DE om structurele uitgaven voor de bureau organisatie mogelijk te maken uit structurele inkomsten. Het gaat hierbij niet alleen om de contributies van leden, maar ook om de inkomsten uit activiteiten als het windpark Kloosterlanden.

De provincie Overijssel streeft ernaar particuliere energiecoöperaties te versterken en te professionaliseren. Hiervoor stelt de provincie in 2017 zeer waarschijnlijk een subsidie beschikbaar van € 50.000 voor DE. Onze coöperatie is voornemens deze subsidie in te zetten voor een aantal parttime functies. Het gaat hierbij om 0,5 fte directie, 0,4 fte marketing medewerker en 0,4 fte projectbureau medewerker. In eerste instantie zullen dit tijdelijke functies betreffen. Structureel gezien zal door de beoogde uitbreiding van de wind- en zonneparken een vaste inkomstenstroom uit onze opwekactiviteiten ontstaan. Hierdoor kan het bureau qua bezetting verder definitief ingevuld worden.

Bij de oprichting van het windpark Kloosterlanden is afgesproken dat het netto resultaat voor 50% ten gunste van de participanten komt en voor 50% ten gunste van de coöperatie. 2016 blijkt tot nu toe een ongunstig jaar te zijn geweest voor de exploitatie. Enerzijds was het windaanbod bijzonder laag, waardoor de energieproductie en de daaraan gekoppelde SDE subsidie en verkoopopbrengst veel lager was dan begroot. Anderzijds was ook de prijs waartegen de stroom verkocht kon worden uitzonderlijk laag, vooral in de zomerperiode. Het bestuur heeft besloten elk jaar op zich te beoordelen en in ieder geval de reservering voor de aflossing van de participaties over 20 jaar en de basisrente betaling aan de participanten te verrichten. Alleen indien het resultaat van het betreffende jaar het toe laat zal er een winstuitkering plaatsvinden. Dit geeft echter aan dat de coöperatie in toenemende mate te maken krijgt met risico's in de operationele activiteiten.

In de begroting voor 2016 is rekening gehouden met de eerste fase van het postcoderoos project op het Sallcon dak. Het gaat hierbij om 250 zonnepanelen. We gaan ervanuit dat de overige fases van dit project in de loop van 2017 tot stand komen. In de meerjarenraming is meegenomen dat we nog een viertal postcoderoos projecten en een windproject met 3 windmolens gaan uitvoeren.

De exploitatie van het energieloket kent in 2017 een aantal inkomstenstromen vanuit de gemeente Deventer en de provincie Overijssel en bijdragen van partners (leveranciers). Voor de basisvoorziening van het loket is door de gemeente/provincie subsidie toegekend van € 30.000 per jaar. Dit is ingegaan per 1 maart 2016 en geldt voor vier jaren. Daarnaast worden in het kader van de 'versnellingsaanpak' door de VNG ook middelen beschikbaar gesteld. Voor de eerste fase (november 2016 t/m april 2017) anticiperen wij op € 25.000. Afhankelijk van de projectresultaten komen we daarna wellicht ook in aanmerking voor de volgende subsidiefasen.

De begroting voor de komende jaren zal worden aangepast op de werkelijk te ontvangen subsidiebedragen.

Het bestuur is van mening hiermee een financieel beleid en begroting te hebben geformuleerd die realisatie van het strategisch meerjarenplan van DE voor 2017-2020 mogelijk maakt.

Meerjarenbegroting DE	Budget	Budget	Budget	Budget						
	2017	2018	2019	2020						
	DEC	DEC	DEC	DEC						
	incl. kans									
Baten										
<i>Aantal leden</i>	150	200	250	300						
<i>contributie</i>	36	36	36	36						
<i>Aantal lid / klanten</i>	200	300	400	500						
<i>contributie</i>	24	24	24	24						
<i>fee energie levering</i>	20	20	20	20						
Contributies	12.600	18.000	23.400	28.800						
Contributie kortingen	-2.400	-3.600	-4.800	-6.000						
Vergoedingen PE	4.000	6.000	8.000	10.000						
Rente baten	500	500	500	500						
Overige inkomsten	6.300	12.600	18.900	25.200		4 postcode roos projecten gerealiseerd				
	0									
Management fee DE Wind BV	6.121	6.182	6.244	6.306						
Dividend DE Wind BV	5.000	5.000	5.000	5.000						
Subsidies projecten	147.280	125.940	30.000	0		Energieloket subsidies tot 2019, daarna klantenbijdragen				
Partnerbijdrage	5.000	20.000	15.000	25.000						
Overige inkomsten projecten	25.000	45.000	65.000	85.000		In deze periode 1 -> 4 gerealiseerde Postcode roos projecten				
Nog te bepalen inkomsten/ subsidies										
Totaal baten	209.400	235.622	167.244	179.806						
Kosten										
Loonkosten	74.000	74.235	74.977	75.727						
Inhuur	33.260	45.773	0	0						
Vrijwilligervergoedingen	17.133	25.000	10.000	10.000						
Opleidingskosten	17.000	20.167	5.000	5.000						
Overige personeelskosten	500	500	500	500						
<i>Doorbelaste personeelskosten projecten</i>	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000		Postcode roos projecten ontwikkeling				
<i>Doorbelaste personeelskosten projecten</i>		-15.000	-20.000	-25.000		Windpark ontwikkeling (financiering nog te bepalen)				
Huurkosten	13.000	13.000	13.000	13.000		inclusief energie loket				
Exploitatiekosten	2.000	4.000	6.000	8.000		Postcode roos kosten				
Onderhoud	2.667	4.334	6.001	7.668		Postcode roos kosten				
Communicatie en Marketing	38.207	27.500	12.500	12.500						
Software/licenties	2.500	2.500	2.500	2.500						
Telefoon / internet kosten	1.000	1.000	1.000	1.000						
Bestuurskosten	750	750	750	750						
Kleine aanschaffingen	500	500	500	500						
Accountantskosten	1.750	1.750	1.750	1.750						
Advieskosten	0	0	0	0						
Contributies / Abonnementen	300	300	300	300						
<i>Doorbelaste overige kosten projecten</i>	0	0	0	0						
Afschrijvingen	19.333	37.666	55.999	74.332		Hogere afschrijvingen postcode roos projecten				
Totaal kosten	203.900	223.975	150.777	168.527						
Resultaat	5.500	11.647	16.466	11.279						
Saldo liquide middelen 31/12	70.028	39.341	26.806	32.417		stand exclusief financiering windpark				
Aflossing liquiditeitsfonds				-29.500						
<i>Te realiseren financiering windpark</i>		15.000	20.000	25.000						
Te realiseren financiering cum. windpark		15.000	35.000	60.000		<i>cumulatief</i>				
Saldo liquide middelen na financiering	70.028	54.341	61.806	62.917		stand inclusief financiering windpark				